

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Г. Председнику Француске Републике
БОРДО

Отварање прве радиотелеграфске станице, која везује Моју земљу непосредно са Француском, даје Ми толико драгоцену колику и пријатну прилику, да Вам, Господине Председниче, упутим израз Моје захвалности на овоме новом доказу пажње и благовољења са стране француске владе. Непрекидни успјеси славне француске војске против заједничког непријатеља испуњавају нас неописаном радошћу. Ја и Мој народ живимо више не икад у души са милом Француском, и весео сам кад гледам сваки дан ваше храбре војнике, чије је пожртвовање и јунаштво изнад сваке хвале.

НИКОЛА

Његовом Величанству

КРАЉУ ЦРНЕ ГОРЕ

Захваљујем Вашем Величанству на телеграму. Ја се радујем као и Ваше Величанство што су непосредне радиотелеграфске везе успостављене између наше двије земље, и срећан сам, што могу с Моје стране упутити Вашем Величанству и Вашем храбром народу добре жеље Француске.

Р. ПОЕНКАРЕ.

Његовом Величанству

АЛБЕРТУ I КРАЉУ БЕЛГИЈАНАЦА

ПАЗИЗ

Услед ратног стања у цијелој Европи, које је прекинуло саобраћај Моје земље с осталим свијетом, нијесам имао него блиједу слику Ваших подвига и славе којом се Ваше Величанство и Ваша јуначка земља окитила. Данас, имајући на расположењу безжичну телеграфију, лежи Ми на срцу да је отворим упућујући Мој први телеграм великом јунаку наших дана, његовој племенитој земљи, јуначкој војсци и белгијском народу, који је на себе обратио дивљење цијелога свијета.

Молим Ваше Величанство да примите изразе Мојег дубоког дивљења као и братски поздрав Моје војске, која се са Вашим јунацима бори за свету ствар права и независности народа.

НИКОЛА

Његовом Величанству

КРАЉУ ЦРНЕ ГОРЕ

Дубоко сам ганут осјећајима, којима је прожет Ваш телеграм. У име Моје и у име Моје војске шаљем Вам најтоплију захвалност. Необично су ме обрадовале вијести о успјесима Ваших храбрих војника. Цијела белгијска војска упућује црногорској војсци, уз коју се она бори за слободу и независност, своје најтоплије честитке и свој братски поздрав.

АЛБЕРТ

Главни белгијски квартир.

Нове велике руске побједи.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потапов, примио је оно званично саопштење:

Петроград, 24. октобра у 11:30 у вече.

Беспрекидни бојеви, који су трајали три дана на ријеци Сану и јужно од Пшемисла, завршили су се

23. октобра општим одступањем Аустријанаца.

Још у очи тога дана Аустријанци су покушали последњи напор, да одбаце нашу војску, која је прелазила ријеку Сан. Дубоко у ноћ непријатељ је на великом фронту наступао у густим колонама вршећи нападаје, али је по свуда одбијен уз своје огромне губитке.

23. октобра непријатељске су колоне иржале се од ријеке Сана дуж положаја, који воде Дукла кланцу кроз Карпате и јужно од Пшемисла. Непријатељ је лодуше покушао на цијелом фронту да не прими борбу, али га ми енергично гонимо.

Одступање главне снаге аустријских армија са Сана последица је побједоносне борбе, која је завршила крајем септембра и која је имала првенствено задатак — одбити аустро-њемачко одступање на Варшаву и Ивангород. Од почетка мјесеца октобра наша је војска била у борби с непријатељем на фронту од 500 врста у правој линији, од Варшаве према Козеници и Пшемислу до Черновица.

7. октобра ми смо однијели одлучан успјех над Нијемцима на лијевој обали Висле, у рејону Варшаве, то јест на нашем десном крилу цијелог стратегијског фронта. Задатак је био нашем наступању да са сјевера удари на поједине дијелове непријатељског фронта који су се још држали на Висли и Сану.

У борбама од 10. до 14. октобра слоњена је аустро-њемачка армија с оне стране Пилице, која се је упорно борила у рејону Козеница—Ивангород, она је одступила гоњена нашој војском. Између 15. и 20. октобра непријатељ је настапно одбрану у крају Ново—Александрија—Сандомир, а 23. октобра главна снага аустријска у Галицији натјерана је на одступање.

Пошто се наш успјех у току осамнаест дана раширио на фронту од 560 километара, ми смо свуда сломили непријатеља, који сада потпуно одступа.

Одржана побједи ставља сада нашу војску у могућност, да приступи новим задатцима, којима отпочиње нови период рата.

Петроград, 25. октобра у 5 сати по подне.

На источно пруском фронту наша војска успјешно наступа у рејону Роминтеске шуме, Филипова и Лика. Избачена 22. октобра из Млаве њемачка је аријергарда претрпјела велике губитке.

С ону страну Висле продужава се одступање непријатеља. 23. октобра њемачка се колона повукла кроз Ченстохов на запад. Дошло је до омањих бојева на Варти и на главном друму, који води из Андријева за Мјехов.

У Галицији оставила је аустријска војска при своме одступању много колерних болесника у Јарославу, Пријеворску и у селима близа Сана.

У Црном Мору наша је флота бомбардовала турску луку Сангулдак и потопила 4 турска транспорта, од којих су три превозили војничку преобуку, а четврти је, изгледа, превозио војску.

Петроград, 26. окт. у 2:10 по подне. Јаку по природи и добро утврђену турску позицију Кебрикеј,

која је затворила пут к Ерзеруму, заузела је наша војска послје жестоке борбе 24. октобра. Продужава се гоњење разбијено непријатеља.

(Примједба: Кебрикеј лежи у долини ријеке Аракс-а, а удаљен је од Ерзерума по прилици 50 километара.)

Петроград, 26. окт. у 6:30 у вече. На источно-пруском фронту наша је војска избацила Нијемце из Вержоловског рејона, који су они врло јако утврдили, и идрдрла до Сталингена. У предјелу Роминтеске шуме и Лика наша војска и даље потискује њемачке аријергарде.

На лијевој обали Висле наша је коњица, студивши на њемачко земљиште, оштетила жељезничку пругу и станицу Пљешин, сјеверо-западно од Калиша.

На путовима, који воде Кракову, ми смо 24. октобра напали аустријске аријергарде на ријеци Нид, а 25. октобра на ријеци Нидзца. У Галицији наша војска све више наступа.

У последњим бојевима на ријеци Сану заробљено је 125 официра и 12.000 непријатељских војника, одузето је много митраљеза и ратног материјала. Јужно од Пшемисла заробљено је 24. октобра више од 1000 војника.

Германство и Славенство

Губоршка „Слободна Трибуна“ пише: Као и прије равних стотину година, тако је и данас Европа једно велико ратно поље.

Тада се Руси, Пруси, Енглези, Аустријанци, Италијани и Шпањолци бијашу удружили противу једнога човјека: Наполеона Бонапарте. Тако се и данас Европа, подијељена на два велика војничка логора, од којих један особито представља Славенство а други искључиво Германство, налази у великој и очајној борби народа и племена.

Тада уједињени савезници стајашу противу Француске са милионом људи под водством савезних краљева и најбољих војсковођа онога доба, уз које су још били и Французи као Бернарот, Моро и Љомин. Против ових стајали су 550 хиљада људи, Француза већим дијелом, али и Италијана и Нијемаца. И један и по милион бораца сматрао се је митичним бројем у ново доба.

Ко је могао казати да ће овај број изгледати мален и незнатан послје стотине година? Па ипак!

Данас на европском континенту води борбу преко 10 милиона бораца, са резервом од других 10 милиона људи. И са каквим справама и оружјем! Са многобројним изумима и чудесима једног читавог вијека, оружјем страшнијим него што га је и пакао могао измислити. Тако, може се позитивно рећи, да ових 20 милиона данас представља већу уништавајућу силу него 80 милиона Наполеоновог доба.

И данас је Европа страшнија и крвавија него је икада била.

А зашто? Поводом живинске амбиције једнога осредњег европског народа, окрутног и природно варварског, Германства, којему се прохтјела хегемонија Европе. Због пробуђеног славенског духа, који

није могао остати у кори средовјековног човјека, који је морао ускрснути. Ради стварног прогреса и човјечанства!

Прије једног вијека Славенство је одбранило Германе од амбицијозног Бонапарте, од његовог империјализма, а данас, равно послје једног вијека, Славенство је приморано да устане да се брани од германског империјализма, да одбрани читаву Европу од германске напасти.

И прије једног вијека и данас Славени играју исту улогу, спасавају Европу. Разлика је једина у томе, што су почетком прошлог вијека Славени стварали, омогућили стварање данашње Њемачке, а овога пута воде борбу за себе, противу Германства, за Славенство.

Колико ће трајати данашња борба тешко је одређено рећи, но може се казати да неће, да не може више него је отпорна снага осамљеног Германства противу удруженог Славенства и Западне Европе.

А од многих последица германског покрета, побједи савезника, побједи принципа народности, бити ће и та, да ће се за навијек рашчистити рачуни, а тих је рачуна много, између питомог и благородног Славенства и бахатог и окротог Германства.

Година 1814. је забиљежила почетак једне периоде која је стварно данас завршила.

Година 1914. ће донијети ново доба, нови један вијек, у којему ће Славенство, ослобођено и уједињено, развити велику своју природну снагу, једну нову културу за читаво човјечанство.

Како је Њемачка Банка подјармила Италију

Под овим насловом „Vita Italiana all' Estero“ доноси чланак, у ком Ђовани Грациози доказује, да је једина сврха дјеловања њемачке Банке у Италији, да Италија буде средство њемачке политике.

Пошто је Италија ступила у савез са Њемачком, услед освете Француске, њезини вриједносни папири стадоше јако падати, те су њемачке финансије прискочиле у помоћ кредиту Италије. Пошљедица те помоћи било је оснивање италијанске комерцијалне Банке. Њемачки банкар, позвати да се брину о италијанским пословима, природно су дошли до мисли, да оснују један завод, којим би лакше могли контролирати те послове.

Комерцијална Банка била је основана у Милану г. 1894. са капиталом од пет милиона франака, који убрзо порасте до сто и педесет милиона. Првобитна маленост овога капитала — писац опажа — нагони на мисао, да је Франћешко Криспи могао и издалека посумњати у интенције оснивача ове Банке, која сада представља колосалну мрежу, којом је Њемачка спутала Италију, потчинивши је својој економској и политичкој власти.

Превласт Њемачке у унутрашњем животу Италије последица је методерада, толико просте, колико инзванредно снажне, основане особито на апсолутном господарењу анонимних друштава, која друштва, док представљају благостање и напредовање индустрије и трговине, у исто доба

представљају велики дио живих и животних сила земље. Како доноси „Economista d' Italia“ ових друштава је било у Италији концем 1912. *двје стотине њедесет и два*, само њих квотираних на берзи; а њихова берзанска вриједност представљала је суму од 3.899,800.000 франака.

Ове цифре доказују, и ако у Италији нема акционарских друштава са капиталом од стотина милиона и од милијарада, као што су велики трустови амеркански, да је њихов развитак посљедњих година био знатан; и њихов данашњи број и укупна вриједност таква је, да когод њима располаже, у ствари је господар Италије и Италијана, што је Њемачка знала задобити релативно малим капиталом, али концентриање у рукама малог броја финансијста успјешно дјелује на укупност акционара, у великом броју разасутих по свој Италији, и на укупност друштава, којима је капитал раздијељен између стотина хиљада акционара.

Уз то је трговина и индустрија њемачка све више освајала пазаре италијанске, тако да увоз њемачки надмашује увоз ма које друге државе. Ради примјера наводимо само сљедеће цифре: увоз само електричног материјала од саме три фирме немачке износи до *двје стотине милиона франака*, а увоз самих игала и шпирода допире до хиљаду квинтала на годину у вриједности *милион двје стотине и њедесет хиљада франака*.

Отуда писац закључује, да ова њемачка банкарска превласт Италију подјармљује у моралном и економском погледу.

Овај извод доносимо по римској „Минерви“, угледној *ревији ревија*, од 15 октобра тек. године.

Дневник

Вратио се. Његово Величанство Краљ, који је неколико дана боравио у Никшићу са господом министром Пламенцем и Церовићем, г. генералом Јанковићем и г. пуковником Михајловићем, вратио се јуче у пријестоницу.

Неће бити примања. У овдашњем талијанском посланству неће бити примања прексјутра поводом свечаности Њ. Вел. Краља Италије.

ТЕЛЕГРАМИ

Лондон, 25. октобра. Енглески консул у Мозамедраку телеграфисао је 20. октобра, да су Турци задржали енглеског консула у Басари као и енглеске трговце. Адмиралитет јавља, да је ратни брод „Минерва“, дошавши у Акабу, видео да су ту варош заузели војници, међу којима је један изгледао да је њемачки официр, и наоружани мјештани. „Минерва“ је по том бомбардовала тврђаву и трупе. Варош је била евакуисана и енглески су мрнарци, пошто су се искрцали на копно, разорили тврђаву, касарну и поштанску зграду. Непријатељ је имао нешто губитака а Енглези ни мало.

Цариград, 25. октобра. Министар грађевина генерал Махмут-паша, министар трговине и земљорадње Сулејман и министар поште и телеграфа Ориан, Јерменин, поднијели су оставку. Министар морине Целет паша и његов друг министар просвјете Демал паша предузели су привремену управу министарства грађевина и мин. поште и телеграфа.

Ниш, 25. октобра. Њ. В. Краљ послао је Њ. В. Цару руском Николи II поводом двадесетогодишњице Његова ступања на пријестол Романова своју најискренју честитку пуну топлине и најљепших жеља за узвишену цареву личност, за

царску породицу и руски народ, На ту честитку Њ. В. Краљ добио је овај одговор:

„Ја Вам изјављујем, сире, своју топлу захвалност за Вашу честитку и добре жеље. Са дубоким узбуђењем и дивљењем Ја и цијела Русија пратимо развој узвишене борбе Вашег славног народа против нашег огорченог непријатеља. Нека би нам Свевишњи дао на крају побједу. Никола“.

Ваљево, 25. октобра. У току 22. и 23. октобра непријатељ је снажно напао наше положаје југо-источно и јужно од Шапца. Напад на наше положаје југо-источно од Шапца одбијен је енергично, а напад на положаје јужно од Шапца предухитрен је испадом наших трупа, којом је приликом непријатељ у паничном бјегству напустио своје положаје. Непријатељ је претрпио веома велике губитке. У наше руке пало је око 200 његових тешко рањених војника и на разбојишту је остало преко 500 мртвих његових војника. Ове исте ноћи непријатељ је послје дуге припреме артиљериском и пјешадиском ватром напао наше положаје на Борањи и Гучеву, али су и ови напади одбијени. На осталим фронтима није ничег било значајнијег.

Ниш, 25. окт. Његово Височанство Насљедник Краљевић Александар упутио је поводом двадесетогодишњице ступања на пријестол Њ. В. Цара Николе ову телеграфску честитку Господару свих Руса:

„Њ. Ц. Величанству, Царскоје Село. Изливима оданости и љубави, које ће В. Величанство примити са свих страна империје приликом двадесетогодишњице свога ступања на пријестол, лежи ми на срцу, да придружим и свој излив као и излив цијеле моје земље. Молим Ваше Величанство да прими уз најсрдничнију честитану мојој најтоплије жеље за срећу Вашег Величанства и за побједу Русије у борби за нашу праведну ствар.“

„Њ. Вел. Цар благоволите да одговорите овом депешом.“

„Њ. Кр. В. Насљеднику Александру — Ваљево. Молим Ваше Краљевско Височанство, да прими моју дубоку захвалност на срданим честитанма и жељама. Уздајући се у свето окриље Свемогућег за лијепу будућност праведне ствари, коју бране наше земље, Ја упућујем В. Краљ. Височанству као и нашој храброј савезници Србији моје лијепе жеље као и жеље цијеле Русије за коначну и потпуну побједу а за срећу наша два сродничка народа. — Никола“.

Ваљево, 25. октобра. У току дана 23. октобра на Јагодњи, Борањи и Гучеву водила се само артиљеријска борба. Истога дана непријатељ је покушао испад на наше положаје југоисточно од Шапца, али је са огромним губитцима одбијен. На осталим фронтима није било ничега значајнијег.

Атина, 25. октобра. Амбасадори Француске и Енглеске у Цариграду са лицима, која сачињавају особље амбасада, стигли су у Атину. Госп. Бомпар, француски амбасадор у Турској, већ је имао један састанак са Веницелосом.

Мадрид, 25. окт. Влада је изјавила, да ће и пред парламентом потврдити неутралност Шпаније.

Софија, 25. окт. Министарство Војно тражило је од Собрања ванредни кредит од 33 милиона за покриће војних трошкова. Министарски Савјет је издао наређење о забрани извоза жита, брашна, кромпира, стоке, сточне хране, ткачких производа, материјала за осветљење и гријање, кожа сирових и прерађених, намирница, лијекова,

медицинских инструмената и санитарског материјала.

Сантјаго, 25. окт. Три њемачке оклопне крстарице стигле су овдје да се снабдију животним намирницама.

Цариград, 25. окт. Данас по подне г. Тошев имао је дуг разговор са Министром Унутрашњих Дјела Талат-бејом.

Атина, 25. октобра. Амбасадори Енглеске и Русије имали су дуг разговор са г. Веницелосом. У вече су отпутовали поштанским бродом друштва „Месађеро Маритимо“.

Цариград, 25. окт. Ахмет Назим наименован је за министра агркултуре.

Беч, 25. окт. „Политичка Кореспонденција“ јавља, да је Министар Спољних Послова у Аустро-Угарској постигао споразум посредовањем шпанолске амбасаде са руском владом, да се обезбиједи повратак у респективе земље поданика, који нијесу официри а који су између 17. и 46. године.

Штокхолм, 25. окт. (Службено). Ове године Нобелова награда биће раздијељена на јесен. Од 1915. Нобелова награда дијелиће се 1. јуна по новом, у мјесто 10. децембра. Награда за 1915. и 1916. биће раздијељена у 1916. години.

Беч, 25. окт. Цар је примио јутрос Надвојводу Карла Франца Јосифа у аудијенцију, која је трајала два часа, да би саслушао извјештаје и утиске Надвојводине са галицијског бојишта. Јуче није било борбе сјеверно од Сана. Непријатељ није чинио никакве сметње покретима наше војске како у Пољској тако и у Галицији. Морали смо на неколико тачака фронта и поред повољне локалне ситуације уступити привремено (!) Русима један дио задобивеног терена, јер се побуна што налазила у целокупној ситуацији (!).

Лондон, 25. октобра. Енглеска влада службено је објавила анексију Кипра. Агенција Ратерова јавља, да целокупна муслиманска штампа у Индији осудила је немачку авантуру у Турској.

Лондон, 25. октобра. 17. октобра наши положаји, на којима је била коњица и први енглески корпус, јако су нападнути од непријатеља, који је добио изванредно јаке потпоре. Непријатељ је претрпио велике губитке. Коњица се тукла тако храбро, да је изазвала дивљење цијеле војске. Индијске трупе учествовале су у свим борбама. Ноћу између 17. и 18. октобра један јак напад био је одбијен али је на једној тачки непријатељ, благодарећи свом великом броју, продро кроз нашу борбену линију. Ипак је по извршеном контра нападу на бајонет био одбијен. Напад на наше лијево крило био је тако јак да је наша борбена линија морала бити поткријепљена новим трупама, које су стигле из Енглеске, и француском резервом, која је била послана да заштити наше лијево крило.

Лондон, 25. октобра. Лондонски пук, које је био први пут у борбеној линији, извршио је сјајан јуриш, те је официр, који је командовао тим пуком, добио телеграм од Сер Цон Френча, у коме му честита на томе подвигу. 19. окт. наше трупе биле су нападнуте на цијелој линији, али је непријатељ свуда био одбијен са великим губитцима. Наши метци из опсадних топова уништили су два непријатељска тона и према свима извјештајима наша артиљерија је причинила велике штете непријатељу и припомогла одржању наше борбене линије и одбијању понов-

љених непријатељских напада. Позиција савезника поткријепљена је, јер је послата потпора од свију родова оружја.

Лондон, 25. октобра. Сада индиским трупе узимају учешћа у операцијама енглеских трупа. Генерал Френч честитао је индијским трупама на храбром држању и ако је терен на коме су оне оперисале различан од терена на коме су индијске трупе научиле да дјелују.

Лондон, 25. окт. Њемачки листови критикују што је њемачка влада задоцнила да утврди максималну цијену жита и да контролише употребу готовине. Листови тврде, да ово задоцњење диже цијену жита. — „Франкфуртске Новине“ тврде, да садање цијене нијесу правичне и да се одржавају на висини, коју прије два мјесеца нико не би смио поменути. Њемачка штампа упиње се да докаже, да је финансијска и индустријска способност Њемачке јача него што се у иностранству мисли.

Лондон, 25. октобра. (Званично). У Јужној Африци побуне скоро више нема. Марицово одјелење је било растјерано, а Бојер је у бјегству. Бури на својим скуповима износе да су побуњеници учинили издајство према земљи. Званичне вијести из Преторије јављају, да је пуковник Алберт заробио 110 људи Вилијеровог одреда. Њемачка војска, која је била заузела земљиште, нагло се повукла. Мариц је рањен и његово се одјелење својевољно предаје.

Белгијски коминике јавља, да су се Нијемци повукли са лијеве обале ријеке Изера. Ово повлачење признаје и Волфов Биро.

Неоснована је вијест Волфовог Бироа, да су енглеске ратне лађе потопиле један грчки торпилер.

Лондон, 25. октобра. „Тајмс“ сазнаје из Кајира, да су турски агенти, ухапшени Нијемци и Аустријанци, који станују у Кајиру, упућени и предани концентрационом логору. Особље са лађа непријатељских народности, које су бациле котву у Александрији, одведено је на Малту.

Атина, 25. октобра. Грчки Краљ, Насљедник и сви принчеви отпутовали су праћени од грчке флоте у Солун, гдје ће присуствовати свечаности дана заузећа Солуна.

Цирих, 25. окт. Један лист јавља, да је пароброд „Дука ди Ђенова“, који су Енглези одвели у Гибралтар, стигао у Неапол са 1382 путника из Њујорка. Енглези су узаптели 300 тона амерканског бакра као ратну контрабанду, и ако је овај бакар намијењен Италији.

Лондон, 25. октобра. Мореузи на западу Шкотске затворени су за пловидбу.

Цариград, 25. окт. Влада је доњела допуну војном закону предвиђајући строге казне за издавање војничких тајна, као и казне против издајства и шпијунаже.

Токијо, 26. октобра. Цингтау је пао.

Петроград, 26. октобра. Енглески адмиралитет јавља, да је била поморска битка код обала Чили у јужној Америци између ескадре енглеске и њемачке. Енглеска крстарица „Мамут“ потопљена је. Остале појединости о битци очекују се.

Петроград, 26. октобра. Нијемци хитно напуштају Белгију.

Петроград, 26. октобра. У току бојева од 10. до 22. октобра на фронту Торн—Краков лијево крило руске војске заробило је 3 хаубице, 40 топова, 38 миџаљеза, велику количину муниције, 274 официра и 18.500 војника.